

EFTIRLITSNEFND MEÐ
FJÁRMÁLUM SVEITARFÉLAGA

EFS

Til sveitarstjórna

Innanríkisráðuneytið
Sölvhólgötu 7, 150 Reykjavík
Sími 545 9000, netfang: postur@irr.is

Reykjavík 12. júní 2014
Tilv.: IRR14010027/18.11.1

Efni: Fjármálastjórn sveitarfélaga.

Í sveitarstjórnarlögum er getið um hlutverk eftirlitsnefndar með fjármálum sveitarfélaga (EFS). Í 79.gr laganna segir meðal annars að nefndin skuli hafa almennt eftirlit með því að fjármál og fjármálastjórn sveitarfélaga séu í samræmi við lög og reglur.

Í tengslum við það hlutverk sendi EFS bréf til allra sveitarfélaga landsins í október 2013 þar sem meðal annars var óskað eftir upplýsingum um með hvaða hætti sveitarstjórn og sveitarstjóri stýra og hafa eftirlit með fjármálum sveitarfélagsins frá mánuði til mánaðar eða með öðrum reglubundnum hætti.

Í bréfinu kom fram að gerð fjárhagsáætlunar væri þýðingarmikil í rekstri sveitarfélaga og þyrfti að vanda til hennar. Í 62. gr. sveitarstjórnarlaga segir að fjárhagsáætlun næsta árs feli í sér bindandi ákvörðun um allar fjárhagslegar ráðstafanir sveitarfélagsins á því ári sem hún tekur til. Þannig er fjárhagsáætlun mikilvægt stjórnæki sveitarstjórnar vegna fjármálanna og þar sem samanburður við rauntölur úr rekstri gegnir lykilhlutverki við eftirlit með fylgni við fjárhagsáætlun. Vegna þessara þátta óskaði EFS eftir upplýsingum um með hvaða hætti stjórnendur stýra og hafa eftirlit með fjármálum sveitarfélagsins. Í þessu sambengi var til að mynda óskað eftir upplýsingum um árshlutauppgjör, gerð greiðslu- og launaáætlana ásamt skoðun efnahagsliða og gerð útkomuspár fyrir yfirstandandi reikningsár. Óskað var eftir upplýsingum um hvort framangreindir þættir væru til staðar við fjármálastjórnina, tíðni samanburðar við fjárhagsáætlun og með hvaða hætti og hversu oft sveitarstjórn færi yfir og leggði mat sitt á stöðu fjármálanna. Einnig var óskað eftir umfjöllun um verkaskiptingu milli sveitarstjórnar og stjórnenda vegna eftirlits með fjármálastjórninni.

Í framhaldi af svörum sveitarfélaga hefur EFS yfirfarið og tekið saman upplýsingar um megin þætti í fjármálastjórn sveitarfélaga. Eftirfarandi umfjöllun nefndarinnar byggir á svörum sveitarfélaga um þætti í fjármálastjórninni sem eru til þess fallnir að varpa ljósi á hvernig staðið er að fjármálastjórninni og getur þannig orðið leiðarvísir um hvernig standa má að skilvirkri stjórnun og eftirliti með fjármálunum.

Grunnforsenda fjármálastjórnunar er vönduð fjárhagsáætlanagerð og til hennar er vandað með því að fyrir liggi útkomuspá yfirstandandi árs sem og allar grunnforsendur. Útkomuspáin er reikningshaldslegt uppgjör (ekki nauðsynlega endurskoðað) fyrir ákveðið tímabil ársins að viðbættri áætlun út árið. Útkomuspá sveitarfélags er grunnforsenda fjárhagsáætlunar næsta árs varðandi upphafsstöðu auk þess að sýna kostnaðarliði og frávik í rekstri frá áætlun sem sveitarstjórn þarf að

taka afstöðu til við áætlanagerðina.

Samhliða fjárhagsáætlun verða til launaáætlun og greiðsluáætlun en þessar áætlanir eru gerðar fyrir ákveðin tímabil og jafnvel niður á hvern mánuð ársins. Þannig sundurliðar launaáætlun laun fyrir hvern starfsmann og við samanburð hvers mánaðar er þá hægt að greina frávik í launum eftir því sem líður á árið. Með sama hætti er greiðsluáætlun gerð á hvern mánuð ársins þar sem samanburður á forsendum er tiltækur og frávik koma til umfjöllunar og útskýringar. Endurskoðun greiðsluáætlunar fer fram með reglulegu millibili eftir því sem frávik í rekstri og sjóðstreymi kalla á breytingar.

Dagleg umsjón með fjármálum sveitarfélags er í höndum sveitarstjóra og fjármálastjóra og er reglulega farið yfir samanburð milli bókhalds og fjárhagsáætlunar og gerð grein fyrir frávikum. Sveitarstjóra/fjármálastjóra ber þannig að gera einstaka stjórnendum viðvart ef rekstur viðkomandi málaflokks er ekki í samræmi við fjárhagsáætlun og óska eftir útskýringum og viðbrögðum. Sveitarstjórn ber ábyrgð á fjármálum sveitarfélags og því er mikilvægt að sveitarstjórn fari yfir og fjalli sérstaklega um þróun og stöðu fjármála sveitarfélagsins með reglubundnum hætti, a.m.k. tvisvar á ári fyrir þau minnstu og upp í mánaðarlega fyrir þau stærri. Þannig er hún upplýst um þróun fjármálanna, samanburð við fjárhagsáætlun og útskýringar á frávikum ef eru. Rétt er að ítreka ákvæði 62. gr. sveitarstjórnarlaga en þar segir meðal annars að fjárhagsáætlun sé bindandi ákvörðun um allar fjárhagslegar ráðstafanir sveitarfélags á því ári sem hún tekur til. Reglulegur samanburður við bókhald er þannig nauðsynlegur svo sveitarstjórn sinni hlutverki sínu um eftirlit og fjármálastjórn sveitarfélags. Hjá smærri sveitarfélögum, þar sem umfang rekstrar er minna, kunna aðstæður að vera með þeim hætti að umfjöllun í sveitarstjórn um fjármálin fari fram sjaldnar en slíkt fyrirkomulag leysir sveitarstjóra ekki undan þeirri ábyrgð að fara reglulega yfir sjóðstreymi með samanburði við greiðsluáætlun og greina sveitarstjórn frá komi upp frávik.

Í ofangreindri samantekt hefur EFS tekið saman megin þætti í fjármálastjórn sveitarfélaga sem eru til þess fallnir að skapa grundvöll til skipulegrar stjórnunar þar sem eftirlitsskyldu sveitarstjórnar er hagað með ábyrgum hætti. Umfjöllunin byggir á samantekinni reynslu sveitarfélaga og lýsir þannig núverandi vinnubrögðum sem viðhafðar eru hjá sveitarstjórnunum. Það er vilji EFS að í kjölfar bréfsins skapist umræður í sveitarstjórn um tilhögun viðkomandi sveitarstjórnar á fjármálastjórninni og leiðum til endurskoðunar á verklagi við fjármálastjórn m.a. með því að sveitarstjórnir kynni sér hvernig aðrir haga sínu eftirliti. EFS hvetur í þessum efnunum til frekari umræðu við endurskoðanda sveitarfélagsins þar sem hlutverk hans skv. 3. mgr. 72. greinar laga 138/2011 er m.a. að kanna „hvort almenn stjórnarsýsla sveitarfélags og einstakar ákvarðanir af hálfu þess eru í samræmi við reglur um fjármál sveitarfélags, ábyrga fjármálastjórn og upplýsingaskyldu...“.

Vakni spurningar um ofangreind atriði bréfsins eru sveitarstjórnir hvattar til að hafa samband við starfsmann nefndarinnar til frekari upplýsingar. EFS óskar eftir að bréf þetta verði lagt fyrir fund sveitarstjórnar til frekari umræðu.

Fyrir hönd eftirlitsnefndar með fjármálum sveitarfélaga

Þórir Ólafsson
formaður

Eiríkur Benónýsson